

Sygn. akt I Ns 402/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2017r.

Sąd Rejonowy w Piszcu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Gajewska

Protokolant: sekretarka Agnieszka Zuzga

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2017r.

na rozprawie

sprawy z wniosku M. M.

z udziałem P. M., T. M. (1), J. M. (1), A. B., R. M.

o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku

postanawia:

I. Zmienić postanowienie Sądu Rejonowego w Piszcu I Wydział Cywilny z dnia 28 stycznia 1991 roku wydane w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po J. M. (2), sygn. akt I Ns 107/90 w części dotyczącej dziedziczenia ustawowego w ten sposób iż orzec, że spadek po J. M. (2) zmarłym 2 czerwca 1990 roku w N., ostatnio stale zamieszkałego w N. z mocy ustawy nabyły dzieci:

- syn M. M. s. J. w 1/5 części;
- syn P. M. s. A. w 1/5 części;
- syn T. M. (1) s. A. w 1/5 części;
- syn J. M. (1) s. A. w 1/5 części;
- syn R. M. s. A. w 1/5 części.

II. Oddalić wniosek w części dotyczącej zmiany postanowienia Sądu Rejonowego w Piszcu I Wydział Cywilny z dnia 28 stycznia 1991 wydanego w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po J. M. (2), sygn. akt I Ns 107/90 odnośnie dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

III. Orzeka, iż zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 402/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. M. złożył wniosek o uchylenie postanowieniem Sądu Rejonowego w Piszcu I Wydział Cywilny z dnia 28 stycznia 1991 roku, sygn. akt I Ns 107/90, dotyczącego stwierdzenia nabycia spadku po J. M. (2), zmarłym 2 czerwca 1990 roku w N. i stwierdzenie, że spadek po w/w spadkodawcy na podstawie ustawy nabyły dzieci: M. M., P. M., T. M. (1), J. M. (1), J. M. (4), każde z nich po 1/5 części. Jednocześnie wniósł o ustalenie, że wchodzić w skład

spadku gospodarstwo rolne o powierzchni 35,27 ha, położone w N. odziedziczył także wnioskodawca, który w chwili otwarcia spadku był małoletni.

Wnioskodawca M. M. w uzasadnieniu swojego wniosku podniósł, że w sierpniu 2016 roku dowiedział się, że nie żyje już jego ojciec – J. M. (2). Podniósł, że ojciec porzucił jego i matkę, gdy wnioskodawca był małym dzieckiem i M. M. nic nie wiedział o ojcu, ani nie utrzymywał z nim kontaktu. Miał informację, że J. M. (2) żył w związku konkubenckim, z którego posiadał dzieci. Uzyskawszy informację o śmierci ojca, wnioskodawca zorientował się w Sądzie, że ojciec zmarł 2 czerwca 1990 roku, natomiast 28 stycznia 1991 roku Sąd Rejonowy w Piszcu wydał postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po ojcu wnioskodawcy, zgodnie z treścią którego spadek po nim odziedziczyli jego synowie, jednakże osoba M. M. została pominięta w treści w/w orzeczenia. Matka wnioskodawcy nigdy nie była zawiadomiona o toczącym się postępowaniu spadkowym po J. M. (2), zaś ten kto składał przed Sądem zapewnienie spadkowe zataił fakt posiadania przez J. M. (2) syna M. M..

Uczestniczka postępowania A. B., będąca pełnomocnikiem uczestników postępowania R. M., T. M. (1), P. M. wniosła o oddalenie wniosku o uchylenie postanowienia z dnia 28 stycznia 1991 roku Sądu Rejonowego w Piszcu wydanego w sprawie I Ns 107/90.

W uzasadnieniu podała, iż J. M. (2) poznała jesienią 1977 roku i wówczas powiedział jej, że jest po rozwodzie i nie ma żadnych dzieci. Od stycznia 1978 roku A. B. żyła z J. M. (2) w związku konkubenckim, prowadziła z nim gospodarstwo rolne, miała z nim czwórkę dzieci. J. M. (2) zmarł 2 czerwca 1990 roku. Uczestniczka postępowania złożyła w Sądzie wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po J. M. (2), gdyż dzieci zmarłego były wówczas małoletnie. Przedłożyła wówczas w sądzie min. własnoręczny testament sporządzony przez J. M. (2). Podała, że składając zapewnienie spadkowe nikogo nie oszukała, gdyż M. M. na pewno nie jest synem zmarłego J. M. (2). Matka wnioskodawcy J. M. (3) była w N. nauczycielką i od 2 lutego 1974 roku była żoną J. M. (2). Następnie, poznała kogoś na wyjeździe integracyjnym, porzuciła męża i wyprowadziła się z N.. Rozwód między stronami został orzeczony 22 października 1976 roku przez Sąd Rejonowy w Elku. W trakcie małżeństwa J. M. (3) była w kilku ciążach ale poroniła, a syna – M. M. urodziła rok i 20 dni po rozwodzie w dniu 11 listopada 1977 roku. Według A. B. J. M. (2) nigdy nie uznał dziecka byłej żony i mówił wszystkim, że nie jest jego biologicznym ojcem. Wprawdzie przed Sądem Rejonowym w Łomży toczyło się postępowanie o ustalenie ojcostwa J. M. (2), ale wyniki przeprowadzonych wówczas badań nie potwierdziły tego jednoznacznie. A. B. dodała, że wnioskodawca nigdy nie mieszkał z matką w N. razem ze spadkodawcą, a od śmierci J. M. (2) J. M. (3) przestała dostawać też alimenty na rzecz syna. W związku z tym trudno jest uznać, że matka wnioskodawcy nie miała już wówczas wiedzy na temat śmierci jej byłego męża, co powoduje, że niewiarygodne są twierdzenia wnioskodawcy, iż dopiero niedawno dowiedział się o śmierci ojca.

Uczestnik postępowania J. M. (1) nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

J. M. (2) zawarł związek małżeński z J. M. (3) 2 lutego 1974 roku. W 1976 roku został orzeczony rozwód pomiędzy J. M. (2) a J. M. (3). W trakcie małżeństwa nie posiadali oni dzieci.

(...) urodził się M. M., syn J. M. (3) i J. M. (2). Ojcostwo J. M. (2) zostało stwierdzone w postępowaniu toczącym się z powództwa J. M. (3) o ustalenie ojcostwa i alimenty przed Sądem Rejonowym w Łomży Wydziałem III Rodzinnym i Nieletnich. Prawomocnym wyrokiem z dnia 26 kwietnia 1982 roku, syg. akt RIIIC 414/80 w/w Sąd orzekł, iż J. M. (2) jest ojcem M. M., przyznał J. M. (2) pełną władzę rodzicielską nad synem M. i zasądził od J. M. (2) na rzecz syna alimenty w kwocie 2000 starych złotych miesięcznie, płatnych do rąk ustawowej przedstawicielki małoletniego – J. M. (3).

W celu egzekwowania zasądzonych alimentów, J. M. (3) wszczęła przeciwko J. M. (2) postępowanie egzekucyjne.

Od 1978 roku J. M. (2) żył w związku konkubenckim z A. B. (poprzednie nazwisko „W.”), wspólnie z którą prowadził gospodarstwo rolne w miejscowości N.. Ze związku z A. B. J. M. (2) posiadał czwórkę synów: P. M., T. M. (1), J. M. (1) i R. M. (poprzednie imię „J. R.”).

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 1991 roku Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w sprawie wszczętej z wniosku A. W. (obecnie „B.”) o stwierdzenie nabycia spadku po J. M. (2) sygn. akt I Ns 107/90 orzekł, iż spadek po J. M. (2) zmarłym 2 czerwca 1990 roku w N., ostatnio stale zamieszkałym w N. na podstawie ustawy nabyły dzieci spadkodawcy, czyli P. M., T. M. (1), J. M. (1) i J. M. (4), każdy z nich po 1/4 części, w tym wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w N. gmina O. o powierzchni 35,27 ha z mocy testamentu z dnia 21 czerwca 1984 roku odziedziczył syn P. M. w całości. J. M. (3), będąca matką M. M. nie została zawiadomiona o przedmiotowym postępowaniu, nie została też wezwana do udziału w nim w charakterze uczestnika postępowania. W złożonym przed sądem spadku zapewnieniu spadkowym wnioskodawczyni A. W. podała, że J. M. (2) był w związku małżeńskim z J. M. (3), z którą się następnie rozwiódł i spadkodawca nie posiadał z tego związku małżeńskiego żadnych dzieci.

(dowody: odpis zupełny aktu urodzenia wnioskodawcy k. 29, odpis zupełny aktu urodzenia J. M. (4) k. 47, zeznania świadka J. M. (3) k. 98-99, postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po J. M. (2) k. 48 w aktach sprawy tut. Sądu I Ns 107/90, wyrok Sądu Rejonowego w Łomży wydanym w sprawie RIIC 414/80 k. 76 akt sprawy SR w Łomży).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 679 § 1 kpc, dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Omawiany przepis dopuszcza możliwość wzruszenia prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wydanego przez sąd polski lub zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza, na podstawie wniosku każdego zainteresowanego, którego praw dotyczy wynik postępowania.

W tym miejscu należy podkreślić, iż wbrew twierdzeniom pełnomocnika uczestniczki postępowania A. B. wnioskodawca nie był ograniczony terminem określonym w w/w przepisie co do wniesienia wniosku o zmianę lub uchylenie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Matka wnioskodawcy, który w czasie gdy toczyło się przedmiotowe postępowanie był małoletni, nie była uczestniczką postępowania o stwierdzenie nabycia spadku toczącym się przed Sądem Rejonowym w Piszcu sygn. akt I Ns 107/90. Tym samym, wniosek M. M. o uchylenie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po J. M. (2) na pewno nie jest spóźniony.

W ocenie Sądu, wniosek M. M. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W toku niniejszego postępowania zostało wykazane w sposób nie budzących żadnych wątpliwości, iż M. M. będąc synem zmarłego J. M. (2), został pominięty jako jego spadkobierca, w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po swoim ojcu. Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny wydając postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku w sprawie o sygn. akt I Ns 107/90 nie miał wiedzy na czas orzekania, iż oprócz synów, które J. M. (2) posiadał z A. B., miał także syna z byłą żoną J. M. (3). Z zapewnienia spadkowego, które przed sądem złożyła wówczas A. B. wynikało bowiem, że J. M. (2) posiadał dzieci tylko ze związku z w/w. Wprawdzie A. B. wiedziała, że była żoną J. M. (2) ma dziecko, ale opierając się na twierdzeniach J. M. (2) wychodziła z założenia, że M. M. nie był synem spadkodawcy. Niewątpliwie takie twierdzenia uczestniczki postępowania, jak też zawnioskowanych przez nią świadków – E. R., czy D. R. (k. 91v i 92) nie miały dla Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę żadnej mocy dowodowej, albowiem ojcostwo spadkodawcy zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Łomży Wydział III Rodzinny i Nieletnich z dnia 26 kwietnia 1982 roku, sygn. akt RIIC 414/80 (akta SR w Łomży RIIC 414/80 k. 76). Z tego

też względu Sąd na rozprawie w dniu 25 stycznia 2017 roku oddalił wnioski dowodowe uczestniczki postępowania o zwrócenie się do SR w Łomży o nadesłanie akt o ustalenie ojcostwa J. M. (2), które później ostatecznie dopuścił jako dowód w sprawie (w aktach sprawy był bowiem zupełny akt urodzenia M. M.), a także oddalił wniosek o dopuszczenie badań genetycznych na okoliczność, czy J. M. (2) jest ojcem M. M. (k. 49v.). Z kolei postanowieniem z dnia 22 marca 2017 roku Sąd oddalił także wniosek A. B. o zawieszenie postępowania w sprawie, uznając, że okoliczność złożenia przez nią do Prokuratury Rejonowej w Piszcu wniosku o podjęcie postępowania o zaprzeczenie ojcostwa nie stanowi podstawy do uwzględnienia tegoż wniosku (k. 57).

Z uwagi więc na okoliczność, iż M. M. należy do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym ojcu J. M. (2), Sąd zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Piszcu I Wydział Cywilny z dnia 28 stycznia 1991 roku, wydane w sprawie o stwierdzenie nabyci spadku po J. M. (2) sygn. akt I Ns 107/90 w ten sposób, iż orzekł, że spadek po nim na podstawie ustawy dziedziczą wszyscy jego synowie, a więc M. M., P. M., T. M. (1), J. M. (1) i R. M. w równych częściach, czyli po 1/5 każdy z nich.

Jednakże, według Sądu, brak było podstaw do uwzględnienia wniosku M. M., by uchylić przedmiotowe postanowienie także w części, w której Sąd spadku orzekł o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego po J. M. (2) i orzekł, że gospodarstwo rolne spadkodawcy w N. dziedziczy również wnioskodawca, gdyż w chwili śmierci ojca był małoletni.

W pierwszym rzędzie należy zaznaczyć, iż z treści postanowienia z dnia 28 stycznia 1991 roku, wydanego w sprawie I Ns 107/90 wynika, że z jednej strony Sąd orzekł o tym, że spadek po J. M. (2) na podstawie **ustawy** dziedziczą jego czterej synowie, ale już wchodzące w skład tego spadku gospodarstwo rolne położone w N., gmina O. o powierzchni 35,27 ha dziedziczy na podstawie **testamentu** spadkodawcy z dnia 21 czerwca 1984 roku w całości syn P. M.. Należy zauważyć, iż w prawie polskim generalnie nie przewiduje się możliwości powołania spadkobierców do poszczególnych przedmiotów wchodzących w skład spadku, ani też do wyodrębnionych gospodarczo części majątku spadkowego, poza właśnie gospodarstwem rolnym.

Pomimo, iż w ramach niniejszego postępowania Sąd nie dysponował oryginałem testamentu sporządzonego przez J. M. (2), na co też wskazywał sam wnioskodawca, to do akt została złożona przez A. B. kserokopia odpisu testamentu sporządzonego przez spadkodawcę (k. 45). Z treści tegoż testamentu własnoręcznego sporządzonego w dniu 21 czerwca 1984 roku w N., w obecności dwóch świadków, złożonego następnie w Państwowym Biurze Notarialnym w P. jasno wynika, iż całą gospodarzkę z inwentarzem żywym i martwym J. M. (2) przeznaczył synowi P. M., gdyby ten zaś nie chciał gospodarzyć – T. M. (1), a jeśli ten nie chciałby gospodarzyć – J. M. (1). Nadto, przesłuchany w charakterze świadka notariusz S. T., który wydawał postanowienie w sprawie I Ns 107/90 potwierdził, że testament ten, pomimo, iż został sporządzony nieporęcznie, bezspornie spełniał wymogi testamentu własnoręcznego, stawiane przez ustawę i nie było wówczas wątpliwości co do tego, jaka była ostatnia wola spadkodawcy co do osoby mającej dziedziczyć po nim gospodarstwo rolne w N. (k. 91). Z uwagi na fakt, iż J. M. (2) wyraził w spisany przez siebie testamencie wolę, aby po jego śmierci należące do niego gospodarstwo rolne odziedziczył przede wszystkim jego syn P. M., zaś testament ten był ważny w świetle przepisów prawa obowiązujących, brak było podstaw do uchylenia postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po J. M. (2), w części dotyczącej stwierdzenia nabycia w drodze spadkobrania gospodarstwa rolnego.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 679 § 1 kpc uwzględnił wniosek M. M. w części, zmieniając postanowienie Sądu Rejonowego w Piszcu o stwierdzeniu nabycia spadku po J. M. (2) z dnia 28 stycznia 1991 roku, sygn. akt I Ns 107/90 w zakresie dziedziczenia po spadkodawcy w drodze ustawy, natomiast oddalił ten wniosek w części dotyczącej jego uchylenia odnośnie dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

O kosztach orzeczono w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c.